

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет програмної інженерії та бізнесу

Кафедра економіки та публічного управління

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи

другий (магістерський)
(освітній ступінь)

на тему **«Роль засобів масової комунікації у міжнародних відносинах
в умовах глобалізації»**

ХАІ.601. 667пуа.24О.281.196106 ПЗ

Виконав: здобувач 2 курсу групи № 667пуа

Галузь знань: 28 «Публічне управління та
адміністрування»
(код та найменування)

Спеціальність: 281 «Публічне управління та
адміністрування»
(код та найменування)

Освітня програма «Управління та адміністру-
вання регіональних економічних систем»
(найменування)

Семенов Д.А.

(прізвище та ініціали здобувача (ки))

Керівник: Купріянова В.С.
(прізвище та ініціали)

Рецензент: Шведун В.О.
(прізвище та ініціали)

Харків – 2024 рік

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет програмної інженерії та бізнесу
 (повне найменування)
 Кафедра економіки та публічного управління
 (повне найменування)
 Рівень вищої освіти другий (магістерський)
 Спеціальність 281 – «Публічне управління та адміністрування»
 (код та найменування)
 Освітня програма »Управління та адміністрування регіональних економічних систем»
 (найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Вероніка КОВАЛЬЧУК
 (ім'я та прізвище)
 «07» жовтня 2024 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
Семенову Даниїлу Андрійовичу

1. Тема кваліфікаційної роботи «Роль засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації».

Керівник кваліфікаційної роботи: Купріянова Валентина Сергіївна, к.е.н., доцент.

затверджені наказом Університету від «28» жовтня 2024 року № 1980-уч.

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи 09.12.2024 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: чинне законодавство, матеріали переддипломної практики, періодична література, інші джерела.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік завдань, які потрібно виконати):
 - з'ясувати теоретичні засади використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації;

- провести аналіз масових комунікацій як чинника процесу глобалізації у міжнародних відносинах;

- розробити пропозиції щодо підвищення ролі засобів масових комунікацій у міжнародних відносинах в умовах глобалізації

5. Перелік графічного матеріалу:

Презентація кваліфікаційної роботи в Power Point огляд підходів, моделей та методів вирішення загальної проблеми кваліфікаційної роботи; обґрунтування удосконаленого підходу до вирішення сформульованої проблеми; обґрунтування наведених рекомендацій та пропозицій; висновки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Основний	Купріянова В.С., доцент кафедри 601	08.10.2024	12.12.2024

Нормоконтроль

(підпис)

Валентина КУПРІЯНОВА «09» грудня 2024 р.

(ініціали та прізвище)

7. Дата видачі завдання 08 жовтня 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проектування	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1.	Дослідження основних літературних джерел з метою кваліфікаційної роботи, збирання необхідної наукової та статистичної інформації, вибір напрямів дослідження відповідно до поставленої мети	09.10.2024 - 20.10.2024	виконано
2.	Розділ 1 Теоретичні засади використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації	21.10.2024 – 03.11.2024	виконано
3.	Розділ 2 Масові комунікації як чинник процесу глобалізації у міжнародних відносинах	04.11.2024 – 14.11.2024	виконано
4.	Розділ 3. Підвищення ролі засобів масових комунікацій у міжнародних відносинах в умовах глобалізації	15.11.2024 – 29.11.2024	виконано
5.	Висновки	30.11.2024 – 01.12.2024	виконано
6.	Оформлення графічного матеріалу	02.12.2024 – 03.12.2024	виконано
7.	Оформлення пояснювальної записки	04.12.2024 – 05.12.2024	виконано
8.	Одержання відгуку керівника та рецензії	06.12.2024 – 07.12.2024	виконано
9.	Оформлення роботи відповідно до стандартів та проходження нормоконтролю	08.12.2024 – 09.12.2024	виконано
10.	Підготовка до передзахисту та передзахист	10.12.2024 – 12.12.2024	виконано
11.	Підготовка до захисту	13.12.2024 - 22.12.2024	виконано

Студент

(підпис)

Даніїл СЕМЕНОВ

(ім'я та прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

Валентина КУПРІЯНОВА

(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

Тема кваліфікаційної роботи «Роль засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації».

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків, що займає 83 сторінки друкованого тексту. Список використаних джерел складається із 65 найменувань, які займають 6 сторінок.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації, розкрито вплив розвитку інформаційного суспільства на засоби масової комунікації, досліджено глобалізація як чинник впливу на засоби масової комунікації.

У другому розділі проаналізовано масові комунікації як чинник процесу глобалізації у міжнародних відносинах, визначено політико-культурні функції засобів масової комунікації у діяльності суб'єктів міжнародних відносин, охарактеризовано транскордонні засоби масової комунікації як чинник впливу на міжнародні відносини.

У третьому розділі розглядаються питання щодо підвищення ролі засобів масових комунікацій у міжнародних відносинах в умовах глобалізації, використання засобів масової комунікації у культурній дипломатії, визначення напрямів удосконалення використання засобів масової комунікації як інструментів «м'якої сили» у міжнародних відносинах.

В результаті проведеного дослідження виконано поставлені завдання, досягнуто мету кваліфікаційної роботи. у роботі надано рекомендації щодо посилення ролі засобів масових комунікацій у міжнародних відносинах в умовах глобалізації.

SUMMARY

The topic of the qualification work is «Improving the staffing of the civil service in Ukraine».

The qualification work consists of an introduction, three sections and conclusions, which occupies 83 pages of printed text. The list of used sources consists of 65 items that occupy 6 pages.

The first section examines the theoretical foundations of the use of mass communication in international relations in the context of globalization, reveals the impact of the development of the information society on mass communication, and studies globalization as a factor of influence on mass communication.

The second section analyzes mass communications as a factor of the globalization process in international relations, defines the political and cultural functions of mass communications in the activities of international relations actors, and characterizes cross-border mass communications as a factor of influence on international relations.

The third section deals with the issues of enhancing the role of mass media in international relations in the context of globalization, the use of mass media in cultural diplomacy, and identifying areas for improving the use of mass media as instruments of “soft power” in international relations.

As a result of the study, the objectives were fulfilled, the purpose of the qualification work was achieved. the paper provides recommendations for strengthening the role of mass media in international relations in the context of globalization.

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ	7
ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	11
1.1. Вплив розвитку інформаційного суспільства на засоби масової комунікації	11
1.2. Глобалізація як чинник впливу на засоби масової комунікації	19
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. МАСОВІ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	31
2.1. Політико-культурні функції засобів масової комунікації у діяльності суб'єктів міжнародних відносин.....	31
2.2. Транскордонні засоби масової комунікації як чинник впливу на міжнародні відносини	40
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ ЗАСОБІВ МАСОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	52
3.1. Підвищення ролі засобів масової комунікації у культурній дипломатії	52
3.2. Засоби масової комунікації як інструменти «м'якої сили» у міжнародних відносинах	60
Висновки до розділу 3.....	72
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77

СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ

ГП	Глобальна Інформаційна Інфраструктура
ЗМІ	засоби масової інформації
ЗМК	засоби масової комунікації
ІС	інформаційне суспільство
ІТ	інформаційні технології
МВ	міжнародні відносини
МЗС	міністерство закордонних справ
НДО	недержавна організація
ПСІОП	психологічна операція
ТНК	транснаціональна корпорація

ВСТУП

Актуальність теми. Традиційно концепція світової політики ґрунтувалася на «трьох стовпах» - військових, дипломатичних та економічних справах. Проте дедалі більшого значення набуває медійний елемент: від початку 1970-х років дослідження масової комунікації розвивалися як єдиний комплекс, що охоплював управлінські, ідеологічні та культурні аспекти впливу масової комунікації на людину та суспільство.

Однак в останнє десятиліття процес трансформації політичної культури під впливом глобалізації ЗМІ та інформатизації суспільства став головною темою дебатів, суспільних дискусій і наукових досліджень. Це ознака того, що світове суспільство перебуває у стані динамічних, але не до кінця зрозумілих соціальних змін. У політиці глобалізація асоціюється із занепадом національних держав, зростанням впливу нових міжнародних акторів, поширенням міжнародних політичних концепцій і непропорційно більшим транснаціональним потоком інформації між «центром» і «периферією». З'являються глобальні спільноти та глобальна думка, які дедалі більше впливають на політику уряду через ЗМІ. Транснаціональна комунікація, представлена супутниковим мовленням та Інтернетом, у певному сенсі робить колишні географічні поняття архаїчними. У культурному сенсі світ також перетворюється на «глобальне село», де обговорюються спільні теми.

У контексті стрімкої глобалізації, безперервного розвитку транснаціональних ЗМІ та їхньої дедалі більшої ролі в глобальних процесах, цілком природно, що аналіз масової комунікації як чинника глобалізації та вироблення практичних рекомендацій для розроблення відповідної політики в царині міжнародних відносин є необхідним.

Своєчасність переосмислення ролі масової комунікації в міжнародних відносинах зумовлена насамперед тими змінами, які пережив світ наприкінці ХХ століття, а саме економічною глобалізацією та формуванням нового

світового порядку, зокрема, розпадом Радянського Союзу, розвитком глобальних систем комунікації, розпадом колоніальних систем і визнанням проблем глобального масштабу. Модернізація світу стала одним з основних чинників розвитку сучасного світу. Багато дослідників говорять про зміну парадигми від модернізації та індустріалізації до іншої парадигми, яку можна назвати постмодерністською. У міжнародних відносинах дедалі більшого значення набуває вміння працювати зі ЗМІ та управляти потоком інформації, відоме як «м'яка сила» та публічна дипломатія.

Для забезпечення ефективного управління суб'єктами зовнішньої політики вкрай важливо своєчасно давати науково обґрунтовані рекомендації щодо «нових правил гри» у глобалізованій сфері, що особливо важливо для України в нинішньому контексті російської військової агресії.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних заходів щодо посилення ролі засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації.

Для досягнення мети було визначено такі завдання дослідження:

- визначити теоретичні засади використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації;
- проаналізувати сучасний стан і проблеми використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах;
- розглянути зарубіжний досвід використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах
- виявити причини, що впливають на використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації;
- визначити напрями удосконалення використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації.

Об'єкт дослідження – засоби масової комунікації.

Предмет дослідження – використання засобів масової комунікації у міжнародних відносинах в умовах глобалізації.

Методи дослідження. В аналізі використовувались загальнонаукові методи та методи публічного управління, політології, теорії міжнародних відносин, теорії комунікацій, глобалістики, соціології.

Перевага віддавалася системному методу, що дозволив застосовувати комплексний підхід до питання глобалізації ЗМК й аналізувати вплив транскордонних ЗМК на міжнародні відносини в контексті загального процесу глобалізації, що вкрай важливо для дослідження цієї проблеми.

В цьому дослідженні було використано функціонально-структурний метод, за допомогою якого об'єкт вивчається як структура із взаємопов'язаними елементами, кожен з яких виконує певні функції. Функціонально-структурний метод включає визначення механізмів, що їх використовує система для збереження самопідтримуваності та виконання своїх функцій.

Також дослідження потребувало застосування історичного методу, який давав можливість скласти хронологію глобалізації мас-медіа. Історичний метод – з'ясування зв'язку минулого, теперішнього та майбутнього, вивчення явищ у їхньому часовому розвитку від самого виникнення; виявлення історичних витоків тих чи інших явищ, внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей і суперечностей, спостереження етапів історичної еволюції інститутів, які досліджуються.

У свою чергу нормативно-ціннісний метод використовувався з метою оцінки значення для суспільства тих чи інших політичних процесів, їхньої ролі в розвитку соціуму.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що узагальнення і результати дослідження дають змогу запропонувати низку рекомендацій щодо вироблення інформаційної політики у сфері міжнародних відносин. Отримані результати можуть бути використані в практичній діяльності органів державної влади, політичних партій, громадських організацій, навчальних закладів, наукових установ тощо.